

JACQUES CHEVALIER, Histoire de la Pensée, Τόμ. I. La Pensée Antique.
Ἐκδότης : «Flammarion» Paris, σσ. 761.

Ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Grenoble Ἰακώβος Chevalier (1882) διὰ τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου προσπαθεῖ νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως ἀπὸ τῶν προσωκρατικῶν μέχρι καὶ τοῦ Πλωτίνου. Κατόπιν ἐνὸς βραχέος προλόγου, ὁ συγγρ. ἐξετάζει διάφορα μεθοδολογικὰ προβλήματα ἀναφερόμενα περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας· εἶτα ἐρευνᾷ τὰ τῆς «προϊστορίας» τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας διατυπωμένης ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς πεποιθήσεσι τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὡς τῶν Αἰγυπτίων, Περσῶν, Ἰνδῶν καὶ Ἑβραίων. Ἐπειτα ὁ συγγρ. εἰσέρχεται εἰς τὸ πρῶτον μέρος, τὸ ἀποτελούμενον ἐξ ὀκτώ κεφαλαίων, ἐχόντων τὴν ἐξῆς τάξιν καὶ σειρὰν.

1. Ἡ ἐν Ἑλλάδι φιλοσοφία πρὸ τοῦ Σωκράτους.
2. Σωκράτης.
3. Πλάτων.
4. Ἀριστοτέλης.
5. Στωικισμός.
6. Ἐπικούρειοι.

7. Σκεπτικοὶ καὶ Νεοπλατωνικοί. Ἀπὸ τοῦ Πύρρωνος καὶ Καρνεάδου μέχρι τοῦ Λουκρητίου.

8. Τὸ τέλος τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ ἡ ἔλευσις τοῦ χριστιανισμοῦ. Αἱ τελευταῖαι προσπάθειαι τῶν Στωικῶν καὶ τῶν Νεοπλατωνικῶν εἰς τὴν ἑλληνορωμαϊκὴν ἐποχὴν. Πλωτίνος.

Ἐκαστον τῶν κεφαλαίων τούτων περιέχει κατ' ἐκλογὴν τὴν οἰκείαν βιβλιογραφίαν. ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ βιβλίου ὑπάρχει, δίκην παραρτήματος (Appendice), εὐρέως πῶς διασάφησις καὶ ἐρμηνεῖα ἐννοιῶν τινῶν, διαλαμβανομένων ἐν τῷ τοῦ βιβλίου κειμένῳ.

Τέλος τὸ ἔργον τοῦτο, καίτοι ἐκθέτει τὰ γνωστὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου φιλοσοφικὰ προβλήματα, ἐν τούτοις ἡ λύσις ἐνίων ἐξ αὐτῶν παρουσιάζει ἰδιόζουσαν τινα πρωτοτυπίαν θεμελιωμένην ὁμῶς ἐπὶ τῶν πηγῶν, ἃς ὁ συγγρ. χρησιμοποιεῖ ἐκ πρώτης χειρὸς, ὡς περιτράνωσ μαρτυρεῖ τὸ πλῆθος τῶν ἀναγραφόμενων ἑλληνικῶν κειμένων.

Γενικῶς εἰπεῖν ἡ συνθετικὴ ἐργασία τοῦ Ἰακώβου Chevalier δὲν ἀποτελεῖ ὡς εἰκός, μόνον προσπάθειαν ἐκθέσεως γνωστῆς τιнос ὕλης, ἀλλὰ τοῦναντίον αὐτὴ ὠθεῖ πρὸς μίαν «διάφορον θεωρίαν» τῶν ἐν αὐτῇ διαλαμβανομένων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα σκοπὸν ἔχουσιν ἐν πολλοῖς τὴν ἐκ νέου θεώρησιν τῆς ἱστορίας τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

A. N. ΖΟΥΜΠΟΣ

**

ANDRÉ LALANDE, Vocabulaire Technique et Critique de la Philosophie
(ἐκδιδόμενον τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς φιλοσοφικῆς ἐταιρείας) ἔργον ἐπεξεργασθὲν ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, (ἔκδοσις 7ῆ θεωρημένη καὶ ἐπηυξημένη) τυπωθὲν ἐν τοῖς Παν]κοῖς Τυπογραφείοις, Paris σσ. XX+1323.

Ἡ ἰδέα, ὡς γνωστόν, τοῦ ἀνωτέρω ἔργου ἐλήφθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ τότε καθηγητοῦ τοῦ Παν]μίου τῆς Σορβόννης Ἀνδρέου Lalande (ἔτος γενν. 1867), ὅστις ἐδημοσίευσεν τὰς σκέψεις αὐτοῦ ἐν τινι ἄρθρῳ φερομένῳ ὑπὸ τίτλον «Le langage Philosophique et l' unité de la philosophie» καταχωρισθὲν ἐν τῇ Revue de Métaphysique et

de morale, Σεπτέμβριος 1898· Ξπειτα ὁ Lalande ἐπανήλθε καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω θέματος ἐν τῷ Διεθνεί Συνεδρίῳ τῆς Φιλοσοφίας, τῷ συγκληθέντι εἰς Παρισίους (1900, διὰ τῆς ἐξῆς ἀνακοινώσεως: «Sur la critique et la fixation du langage Philosophique».

*Ἐκτοτε ἤρχισεν ἡ ἀπὸ τοῦ 1902—1923 πρώτη τρόπον τινὰ εἰς τεύχη ἔκδοσις τοῦ ὡς ἄνω Λεξικοῦ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Γαλλικῆς φιλοσοφικῆς ἑταιρείας, ἥτις προϊόντος τοῦ χρόνου συνεχῶς ἀνανεοῦται διὰ νέων ἐκδόσεων (πρβ. 1926, 1928, 1932, 1938, 1947, 1950 κτλ.).

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Λεξικόν, καίτοι περιλαμβάνει πλῆθος φιλοσοφικῶν ὄρων, ἐν τοῖσι εἶναι λίαν εὐσύνοπτον καί, ὡς εἰκόσ, εὐχρηστον, τυγχάνει δὲ χρησιμώτατον καὶ ἀπαραίτητον βοήθημα τοῖς φιλολόγοις καὶ παντὶ περὶ τὴν ἀρχαιογνωσίαν ἀσχολομένῳ, τόσον διὰ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὄρων, τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταπλαττωμένων ἐκ τῆς Ἑλληνίδος φωνῆς, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐρμηνείαν καὶ λοιπὴν διασάφειν, ἣν παρέσχον εἰς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες Συγγραφεῖς.

Προσθετόν ἐστι ὅτι ἐκάστη νέα ἔκδοσις περιλαμβάνει πλεῖστα ἐν τῷ μεταξὺ νέα λήμματα, ἅτινα παρατίθενται ὑπὸ τῶν νέων συνεργατῶν ἐν τῷ τέλει τοῦ μνημονευθέντος Λεξικοῦ.

A. N. ΖΟΥΜΠΟΣ

* * *

PETER THETIS, *Philosophics of Theophilos Kaires*, New York 1960 σσ. 178.

Ὁ Ἑλληνοαμερικανὸς συγγραφεὺς Peter Thetis (μετανάστης ἀπὸ τοῦ 1912) ἐξέδωκε πρό τινων ἐτῶν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος περὶ Καίρη βιβλίον, σκοπὸν ἔχων, ὅπως παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς τὴν πλήρη τοῦ ἀνωτέρω εἰκόνα, τὴν εἰκονίζουσαν τὸν πατριώτην, τὸν διδάσκαλον, τὸν φιλόσοφον ἐν μιᾷ λέξει τὸν νέον Ἕλληνα Σωκράτη, ἐνῶ συγχρόνως ἡ παράθεσις χωρίων τινῶν ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ φιλοσόφου παρέχει δείγματα τῆς φιλοσοφικῆς παιδείας καὶ σκέψεως τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ.

Ὁ συγγρ. ἐν εἰσαγωγῇ (σ. 9—33) μνημονεῖ βιογραφικὰ τινὰ τοῦ ἀνδρὸς στοιχεῖα, ἥτοι τὰ τῆς ἀποδημίας αὐτοῦ ἐκ τῆς γενετήρας νήσου Ἄνδρου (ἔτος γεν. 1784), τὰ τῶν πρώτων ἐν Κυδωνίαις σπουδῶν τοῦ νεαροῦ Ἕλληνοῦ ὑπὸ τοὺς λαμπροὺς τῆς τότε ἐποχῆς διδασκάλους, τὸν Γρηγόριον Σαράφην καὶ τὸν Βενιαμὴν τὸν Λέσβιον· εἶτα μνημονεῦνται αἱ μεταγενέστεραι σπουδαὶ αὐτοῦ ἐν Πίζα τῆς Ἰταλίας, ἡ ἐπιστροφή ἐξ Ἑσπερίας καὶ ἡ διακονία τούτου ἐν τῇ Παιδείᾳ ὡς διδασκάλου τὸ πρῶτον ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ Σμύρνης καὶ εἶτα ἐν Κυδωνίαις· ἔπειτα ἀναγράφονται τὰ τῆς μυσέως τοῦ φιλοσόφου ἐν τῇ φιλικῇ ἑταιρείᾳ, τὰ τῆς δράσεως αὐτοῦ, τόσον ἐν τῷ ἀγωνιζομένῳ ὅσον καὶ ἐν τῷ ἀπελευθερωθέντι ἔθνει καὶ δὴ διὰ τῆς ἰδρύσεως κυρίως τῆς περιωνύμου ἐν Ἄνδρῳ Σχολῆς.

Τέλος ἀναγράφονται ἐνταῦθα αἱ μακρὰ τοῦ ἀνωτέρω διενέξεις πρὸς τὴν ἱερὰν σύνοδον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν σχέσει πρὸς τὴν περὶ θεοσεβείας θεωρίαν αὐτοῦ εἶτα ἀκολουθεῖ ἡ ὑπὸ τοῦ κράτους σύλληψις τοῦ φιλοσόφου, ἡ μετέπειτα ἐξορία αὐτοῦ εἰς Θήραν καὶ Σκιάθον, ἐπακολουθεῖ ἐπίσης ἡ ἀναχώρησις τοῦ ἀνδρὸς εἰς Παρισίους καὶ εἰς Λονδίον, ὡς καὶ ἡ ἐκ τῆς ἐπιστροφῆς (Ἰούλιος 1844) γενομένη ἐκ νέου δίκη καὶ καταδίκη τοῦ φιλοσόφου, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ ἐν τῇ φυλακῇ ἐπελθὼν ἐν τῷ μεταξὺ θάνατος αὐτοῦ (1853).

Μνημονευτέα ἐπίσης τυγχάνουσι τὰ τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς δίκης καὶ ἡ τελικῶς μετὰ θάνατον ἀποκατασταθεῖσα ἥδη τοῦ ἀνδρὸς μνήμη.